

VALSTYBĖS VALDYMO TOBULINIMO KOMISIJOS
(SAULĖLYDŽIO KOMISIJOS) POSĖDŽIO
PROTOKOLAS

2011 m. rugsėjo 21 d. Nr. 63-17
Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Ministro Pirmininko kanclerio pirmasis pavaduotojas Giedrius Kazakevičius (Komisijos pirmininkas).

Posėdžio sekretorė – Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus patarėja Indrė Daugėlaitė.

Dalyvavo:

Komisijos nariai: viešosios įstaigos „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ valdybos pirmininkas Klaudijus Maniokas, advokatų kontoros „Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai LAWIN“ partnerė Dovilė Burgienė, viešosios įstaigos Lietuvos laisvosios rinkos instituto prezidentė Rūta Vainienė, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius Ramūnas Vilpišauskas, finansų viceministras Edmundas Žilevičius.

Kiti dalyviai: Viešosios politikos ir vadybos instituto programų vadovas Vitalis Nakrošis, Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus vedėjas Aloyzas Dukša.

1. SVARSTYTA. Dėl ataskaitos apie viešąjį sektorių Lietuvoje projekto

Posėdyje diskutuota dėl Saulėlydžio komisijos ataskaitos apie viešąjį sektorių Lietuvoje projekto, komisijos nariai ir ekspertai pateikė pastabas ir siūlymus.

R. Vilpišauskas pasiūlė ataskaitoje atspindėti ryšį su Vidaus reikalų ministerijos rengiama Viešojo valdymo programa, taip pat ataskaitoje įrašyti, kad įstaigos vidaus audito padaliniai tai pat turėtų rūpintis organizacijos veiklos efektyvumu. Pažymėjo, kad viešojo sektoriaus organizacijos atlieka per daug funkcijų, tačiau Lietuvoje trūksta politinės diskusijos apie tai, kokias funkcijas valstybės institucijos turėtų atlikti, o kokių – ne. Pasiūlė ataskaitoje pažymėti, kad didžioji dalis ataskaitos susijusi su geresniu darbo organizavimu, bendrųjų funkcijų efektyvumo didinimu, o ne paslaugų teikimo kokybe.

E. Žilevičius pastebėjo, kad teikiami siūlymai dėl vidaus audito neturėtų prieštarauti įstatymams. Taip pat pažymėjo, kad jo nuomone, keliant bazinį dydį, darbo užmokesčio fondo išaldymas neįmanomas, kadangi darbuotojų skaičius negalės būti sumažintas. Pasiūlė rekomendacijose dėl kompetencijų centrų pažymėti, kad naujos įstaigos nebūtų steigiamos, šie centrai būtų formuojami pertvarkant veikiančias įstaigas.

R. Vainienė pažymėjo, kad ataskaitoje kalbama tik apie valdymą, darbuotojų skaičių, vadovų skyrimą, darbo apmokėjimą, struktūras, tačiau neliečiamas funkcijų klausimas, todėl pasiūlė pakeisti ataskaitos pavadinimą ir ataskaitoje pažymėti, kad tikslas – išsprendus valdymo ir administravimo klausimus spręsti funkcijų peržiūros klausimus (dubliavimo, persidengimo ir pan.).

K. Maniokas pasiūlė ataskaitoje pažymėti, kad Saulėlydžio komisija pritaria valstybės institucijų „lieknumui“ siekiant gerinti viešųjų paslaugų kokybę. Pažymėjo, kad yra tam tikras prieštaravimas tarp siekio turėti taupią ir „liekną“ Vyriausybę, tačiau politiniais sprendimais, dažniausiai įstatymais, nustatyta pernelyg daug funkcijų, kurių valstybė iš esmės nepajėgi vykdyti. Todėl tolesniam „liekninimui“ reikalingi politiniai sprendimai dėl esminių pertvarkų. Taip pat pažymėjo, kad ataskaitoje trūksta įgyvendinimo aspekto – kas vykdys priežiūrą, kaip užtikrinti, kad ataskaita būtų rengiama reguliariai, kur turėtų būti kompetencijų centrai, kas atsakingi už užduočių įgyvendinimą ir priežiūrą ir pan.

V. Nakrošis atkreipė dėmesį, kad ataskaitos santraukoje atspindėtos ne visos rekomendacijos. Į rekomendacijas pasiūlė papildomai įtraukti siūlymus dėl reguliavimo agentūrų aiškaus modelio. Taip pat pažymėjo, kad ataskaitoje kalbant apie vadovus ir darbuotojus trūksta nuorodos į

Valstybės tarnybos įstatymą ir kaip šios rekomendacijos bus įgyvendinamos. Pasiūlė įstatymu (Vyriausybės įstatymu) nustatyti ne tik atskaitomybės ir veiklos susiejimo su rezultatais klausimą, bet ir autonomijos ir kontrolės klausimus.

D. Burgienė ataskaitoje pateikiamus duomenis (įstaigų skaičių ir pan.) pasiūlė palyginti su kitų gerai valdomų valstybių duomenimis. Pirmame ataskaitos puslapyje pasiūlė pateikti 5 svarbiausias ataskaitos žinias. Taip pat pažymėjo, kad ataskaitoje nėra žinių apie Saulėlydžio komisijos mažas pergales ir konkrečius siūlymus ministerijoms, pasiūlė iškelti jas iš priedų į pagrindinę ataskaitos dalį.

G. Kazakevičius pasiūlė ataskaitoje pažymėti, kad:

- Saulėlydžio komisijos rekomendacijos buvo pateiktos Vidaus reikalų ministerijai su siūlymu įtraukti pagrindinius elementus į naujai rengiamą Viešojo valdymo programą.
- ministerijose už pavaldžių įstaigų ir įmonių priežiūrą turėtų būti paskirti atsakingi padaliniai (padalinio vadovai) ir sustiprintas bendradarbiavimas su vidaus audito padaliniais, siekiant efektyviau įvertinti šių įstaigų veiklos efektyvumą.
- ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų, kai kurių viešųjų įstaigų ir valstybės įmonių veikla apibrėžta įstatymais, ir didžiąja dalimi atvejų funkcijų peržiūra yra politinis procesas. Saulėlydžio komisija įvertino bendruosius valdymo dalykus, tačiau nevertino ministrų valdymo srityse veikiančių institucijų funkcijų. Ateityje pradėjus plačiai taikyti įstaigų veiklos gebėjimų vertinimo metodiką, Saulėlydžio komisija galėtų prisidėti prie ministrų valdymo srityse veikiančių organizacijų funkcijų vertinimo.

Posėdyje taip pat pritarta siūlymams ataskaitą papildyti šiais aspektais:

- Saulėlydžio komisijos nuomone, funkcijų spektras, nustatytas įstatymais yra per platus, smulkių organizacijų skaičius rodo, kad valstybė prisiima vykdyti daugiau funkcijų, nei gali skirti resursų, todėl efektyviausia būtų koncentruotis į pagrindines funkcijas.
- Atsižvelgiant į tai, kad Vidaus reikalų ministerijai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu pavesta rengti Viešojo administravimo būklės stebėsenos ataskaitą, ataskaitą apie viešojo sektoriaus būklę, neapsiribojant tik viešojo administravimo įstaigomis, strateginio planavimo cikle kiekvienais metais galėtų rengti Vidaus reikalų ministerija ir pristatyti ją Saulėlydžio komisijai ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei.
- Vyriausybės įstatyme nustatyti ne tik vieningus vadovų atrankos, jų veiklos vertinimo, atskaitomybės, veiklos susiejimo su rezultatais principus, bet numatyti ir autonomijos klausimą (ypač kontroliuojančių institucijų).

V. Nakrošis pasiūlė, kad būtų parengta Vyriausybės įstatymo koncepcija su vieningu valdymo modeliu.

G. Kazakevičius dėl šios ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimo pažymėjo, kad Saulėlydžio komisijai teikiant ataskaitą svarstyti Vyriausybei kartu galėtų būti teikiamas siūlymas Vyriausybei pavesti Ministro Pirmininko tarnybai kartu su ministerijomis dėl šių rekomendacijų parengti konkrečius siūlymus.

Posėdyje pritarta ataskaitos santraukoje pateikti 5 pagrindines žinias:

1. Pirmą kartą išaiškintas viešojo sektoriaus (centrinės valdžios) organizacijų skaičius (organizacijų tipai, jų skaičius, darbuotojų skaičius, darbo užmokesčio sumos).
2. Lietuvoje yra 2,5 karto daugiau įstaigų nei Naujoje Zelandijoje (galimas palyginimas ir su kitomis šalimis). Naujoje Zelandijoje yra 424 centrinės įstaigos, įskaitant Parlamento ofisą, Centrinį banką ir kariuomenę (4 mln. gyventojų). Lietuvoje neįskaitant Seimui pavaldžių įstaigų 2010 metais veikė 1061 įstaiga. Įstaigų skaičius didelis, tačiau mažėja (per 2009-2010 metus sumažėjo 11 proc.).
3. Kai kuriose įstaigose – Statistikos departamente, Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje, Valstybinėje mokesčių inspekcijoje, Muitinės departamente vyksta žymūs teigiami pokyčiai – mažinamas pavaldžių įstaigų, turinčių juridinio asmens statusą skaičius, steigiami kompetencijų centrai, centralizuojamos bendrosios funkcijos.

4. Viešajame sektoriuje, už kurį atsako Vyriausybė, per 2009-2010 metus sutaupyta apie 880 mln. Lt darbo užmokesčiui skirtų lėšų.
5. Pagrindinis Saulėlydžio komisijos siūlymas – efektyviai veikiantis kasmetinis įstaigų vertinimo mechanizmas (efektyvumo vertinimo mechanizmas yra pradėtas diegti viešosioms įstaigoms valstybės įmonėms, akcinėms bendrovėms, tačiau didžiojoje dalyje smulkių biudžetinių įstaigų tokio mechanizmo nėra).

Komisijos narių paprašyta pateikti trumpus komentarus/citatas, kuriuos būtų galima įtraukti į ataskaitą kaip komisijos nario ar eksperto nuomonę.

NUTARTA (bendru sutarimu):

iš esmės pritarti Saulėlydžio komisijos ataskaitai apie viešąjį sektorių Lietuvoje ir, patikslinus pagal komisijos narių pastabas ir pasiūlymus, siūlyti ataskaitą pristatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir ją paskelbti viešai.

2. SVARSTYTA. Dėl kitų klausimų

Posėdyje aptartas Saulėlydžio komisijos tolesnės veiklos klausimas. Pažymėta, kad Vyriausybė Saulėlydžio komisijai turėtų suteikti mandatą, kuria kryptimi toliau dirbti. Saulėlydžio komisija galėtų: 1) veikti panašiai kaip Actal institucija (Olandija) – vertinti teisės aktų projektų administracinės naštos vertinimo kokybę, 2) nagrinėti institucijų atliktų funkcijų peržiūrų rekomendacijų įgyvendinimo planus ir teikti dėl jų pasiūlymus, 3) svarstyti ataskaitas apie viešojo sektoriaus būklę, kurias kasmet rengtų Vidaus reikalų ministerija. Pasiūlyta, kad Ministro Pirmininko tarnyboje būtų įsteigtas Saulėlydžio komisijos sekretoriatas.

Posėdyje pasiūlyta surengti atskirą pasitarimą dėl saulėlydžio kaip judėjimo įgyvendinimo, aptarti galimus siūlymus Vyriausybei dėl tolimesnės komisijos veiklos.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Kazakevičius

Posėdžio sekretorė

Indrė Daugėlaitė